ОБЩИНА КАСПИЧАН **KASPICHAN MUNICIPALITY**

Изх. № 94-00-1291/07.11.2025г.

Д О К Л А Д

от

ЗЛАТИН ЦЕНКОВ

Кмет на Община Каспичан

Относно: Обсъждане и приемане на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги в Община Каспичан.

Мотиви към доклада:

1. Причини за приемане на проекта на наредба.

Таксата битови отпадъци (ТБО) е публично общинско вземане, начинът и редът за определяне на което са уредени в Закона за местните данъци и такси (*ЗМДТ*). Уредбата на този вид такса на местно ниво е заложена в Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги в Община Каспичан (*НОАМТЦУ*).

През 2017 г. в Държавен вестник, бр. 88/03.11.2017г. беше публикуван Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси (*ЗИД на ЗМДТ*), въвеждащ ключови промени в определянето и администрирането на ТБО. Основната цел на приемане на закона беше осигуряване на справедливо и по-точно разпределение на разходите за управление на отпадъците според принципа „замърсителят плаща", заложен в член 14 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г., относно отпадъците.

Промените, касаещи въвеждане на принципа „замърсителят плаща" в нормативната регулация на таксата за битови отпадъци, следваше да влязат в сила от 1 януари 2020 г., но поради редица обективни причини, прилагането им се оказа сериозно предизвикателство пред българските общини. Това наложи срокът на влизане в сила на новия закон да бъде променян и то не веднъж.

През 2024 г. чрез обнародвания ЗИД на ЗМДТ, в Държавен вестник бр. 81/24.09.2024 г. стана ясно, че промените *влизат в сила от 1 януари 2026 г*.

На прага на влизане в сила на новите промени, всяка българска община следва да отрази редица ключови изменения и допълнения, отнасящи се до ТБО, в местната наредба по чл. 9 от ЗМДТ.

Гореизложеното наложи предприемане на редица подготвителни и организационни дейности и мерки на местно ниво, само част от които:

- създаване на комисия от служители при Общината за анализ и оптимизация на процесите по управление на отпадъците;
- идентифициране на възможностите за диференциация и прецизиране на данните;
- идентифициране на възможни варианти и сценарии за увеличаване приноса на разделното събиране на отпадъци и засилване на превантивната и контролна дейност и др.

Както вече стана ясно, Законът за изменение и допълнение на ЗМДТ радикално променя начина на определяне на основата и механизма на изчисляване на отделните компоненти на ТБО.

При действащия в момента ЗМДТ, водеща основа за определяне на такса битови отпадъци е количеството битови отпадъци, но когато то не може да бъде установено е допустимо размерът на таксата да се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. Тази разпоредба даваше известна свобода при вземане на решения от общинските съвети в страната, като и към настоящия момент повечето от българските общини определят размера на таксата като промил върху данъчната оценка или отчетната стойност на недвижимия имот.

През 2025г. размерът на ТБО за услугите, предоставяни на територията на община Каспичан, се формира по същия начин – пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която съгласно чл.15, ал.3, ал.4 и ал.5 от НОАМТЦУ е данъчната оценка на имота при отчитане на въведената условност, че данъчната оценка на недвижимите имоти на гражданите е данъчната оценка съгласно приложение № 2 към ЗМДТ, а данъчната оценка на недвижимите имоти на предприятията е по-високата между отчетната им стойност и данъчната оценка.

Въвеждането на принципа „замърсителя плаща" в Закона за управление на отпадъците (ЗУО) през 2012 г., обаче наложи приемането на едно съществено изменение и в ЗМДТ, което гласи, че когато се използва основа, различна от количеството отпадъци, тя „не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена". Това изменение ще бъде задължително за прилагане от 01.01.2026 година.

За целите на новите моменти в ЗМДТ, понятието „основа" е дефинирано като показател, на базата на който разходите за сметка на таксата за битови отпадъци от одобрената план-сметка се разпределят към задължените лица.

Количеството битови отпадъци се запазва като водеща основа за определяне размера на таксата за битови отпадъци (чл. 67, ал. 4 от ЗМДТ), но в случаите, в които съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането ѝ, се предвижда общинският съвет да може да приема основа или основи, различни от количеството (чл. 67, ал. 5 ЗМДТ), които обаче вече не могат да са обвързани с данъчната оценка на имота – това са:

1) за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

2) за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

3) за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

а) брой ползватели на услугата в имота;

б) разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

Броят на ползвателите на услугата в имота, като основа улеснява определянето на таксата в сравнение с останалите възможни основи, които изискват сериозни инвестиции и

нововъведения, финансов ресурс за сметка на общинския бюджет, свързани са с въвеждането на сложни системи за определяне количеството на отпадъците и тяхното индивидуализиране спрямо всеки от жителите на общината.

За нуждите на определяне броя ползватели в имота, Общината може да използва информацията от наличните национални и локални регистри на населението. Община Каспичан разполага с относително точни данни за броя на ползватели на услугите в отделните недвижими имоти, ситуирани на нейна територия. Също така служителите при Общината имат служебен достъп и ползват данни от други официални регистри, национални бази данни и системи, достъпни за общинска администрация като Кадастър, ЕСГРАОН, НАП, RegiX, официални отчети на предприятията, данни от регистри на МОН, МФ, МРРБ, МТСП, НОИ, регистри на търговски и туристически обекти в т.ч. регистри на търговски дружества, лицензирани дейности, хотели, заведения за обществено хранене и др.

Съвкупността от всички тези данни могат да се използват като основа за изготвяне на справедлив модел за изчисляване на такса битови отпадъци, като се използва основата „брой ползватели на услугата в имота“.

По отношение на основата за определяне на такса за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината беше установено, че от двете законоводопустими основи, а именно „брой ползватели на услугата в имота“ и „разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот“, социално поносима, а в същото време по-справедлива, ще е основата „разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот“.

В обобщение на горното, на база предварителните изчисления за отделните основи и извършен анализ за идентифициране на предимствата и недостатъците им, както и на необходимите данни и средства за прилагането им, предлагаме основите за отделните услуги за Община Каспичан да бъдат:

1) за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

- брой ползватели на услугата в имота;

2) за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

- брой ползватели на услугата в имота;

3) за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

- разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

При избора на тези основи, освен търсенето на по-точно отразяване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците, се спазват и принципите, предвидени в чл.8, ал.1 от ЗМДТ.

След направен предварителен анализ, се стигна до заключението, че за част от категориите ползватели, следва да се работи с коригиращ коефициент, с цел постигане на справедлив модел на изчисление на таксата за битови отпадъци.

Показателите взети под внимание при определяне на конкретната стойност на коефициента са: времето на пребиваване на децата и учениците в съответните институции, изменението на броя деца и ученици към 15-ти септември и 1-ви януари, заетост на легловата база в хотели и заведения, посещаемост на заведенията, персоналът в тях и др.

При изготвяне на план-сметката за необходимите разходи за 2026г. за предоставяне на услугите по чл.62 от ЗМДТ, е отчетен и заложения в проекта на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026г. ръст на минималната работна заплата (увеличение с около 12%).

Данните, които ще бъдат използвани за определяне на брой ползватели са дефинирани в различни официални регистри.

В съответствие с текста на чл.67, ал.13 от ЗМДТ, в проекта на Наредбата се предвижда необходимата информация за броя на ползвателите на услугата в имота да се събира от задължените лица чрез подаване на декларация по образец, като с оглед избягване на допълнителна административна тежест, това ще става еднократно – в двумесечен срок от придобиването на недвижим имот, респективно в шестмесечен срок от придобиване на имот по наследство. При необходимост, нужната информация за облога на таксата ще се събира и по служебен път. Целта е синхронизиране на сроковете за деклариране със сроковете, предвидени в ЗМДТ за подаване на декларациите за облагане с данък върху недвижимите имоти. Предвижда се възможност за подаване и на т.нар. коригиращи декларации, но срокът е едномесечен от настъпване на промяната.

Декларациите ще могат да бъдат подавани и по електронен път.

При установени несъответствия в подадените декларации и служебно установените данни, се предвижда да се прилага редът, възприет в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК), като нарушителят първо се покани да отстрани нередовността сам, а в случай че не се яви в определения 14-дневен срок, органите по приходите установяват задълженията по реда на чл.107 от ДОПК.

Промени в служебно определения брой на ползвателите на услугата в имота ще се нанасят отново служебно, за което лицата ще бъдат своевременно уведомявани.

Във връзка с хипотезите на освобождаване от ТБО, съгласно разписаното в чл.71 от ЗМДТ, са разработени нови образци на декларации, с които задължените лица следва да заявяват правото си на освобождаване. За осъществяване на контрол по отношение на декларираните обстоятелства, ще бъдат извършвани проверки, включително и на място, съобразно правомощията на органите по приходите в отдел „Местни данъци и такси”.

При изработване на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услугите в Община Каспичан, са спазени принципите на необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност.

2. Цели, които се поставят с приемането на проекта на наредба.

- Справедливост и прозрачност – преминаването към модел, базиран на броя на ползвателите на услугата, ще гарантира по-справедливо разпределение на разходите, а повишената прозрачност относно начина на определяне (изчисление) на необходимите разходи и на размерите на новите такси ще укрепи доверието на гражданите и бизнеса в местната власт;
- Екологична устойчивост – преминаването към новия модел за определяне на такса битови отпадъци ще стимулира гражданите и бизнеса да намаляват в краткосрочен и дългосрочен план количествата на отпадъците, да събират и изхвърлят разделно своите отпадъци и да се включват по-активно в рециклирането и опазването на околната среда;
- Нормативна обоснованост – преходът към новите основи ще постигне съответствие с влизащите в сила от 1 януари 2026 г. изменения в ЗМДТ.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането но новата уредба.

Прилагането на новите основи неминуемо води до нови инвестиции от страна на Общината през следващите години, а именно: закупуване на допълнителни различни по обем съдове, изграждане на площадки за едрогабаритни отпадъци и контейнери, информационни

кампании за населението, закупване на нова техника за извозване, осигуряване на видеонаблюдение с цел контрол на процесите, разширяване на мрежата и материалната база за разделно събиране.

В същото време, си даваме сметка, че промените в законодателната рамка и изцяло новият метод на изчисляване на таксата за битови отпадъци, носи риск от ниска събираемост на таксата през 2026г. и дофинансиране на услугата с други местни приходи, поради недостатъчните разяснителни кампании на национално ниво и недостатъчната финансова осигуреност на процеса като цяло.

4. Очаквани резултати от прилагането на новата уредба.

- Законосъобразно изпълнение на ангажиментите на общините по ЗМДТ и ЗУО;
- По-справедливо разпределение на разходите между всички данъчнозадължени лица;
- Гарантиране на финансовата стабилност на общините – осигуряване на балансирано, социално-поносимо и законосъобразно преминаване от досегашния модел за определяне на такса битови отпадъци въз основа на данъчната оценка към новите основи, като същевременно не се допускат загуби на приходи, намаляване на качеството на услугите и условия и възможности за подаване на неверни или непроверими данни с различните видове декларации, които ще се събират за тази цел.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз.

Изготвеният проект на наредба е в съответствие както с разпоредбите на Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците, така и с разпоредбите на ЗМДТ и не създава нормативни предпоставки за противоречие с правото на Европейския съюз.

На основание чл.26, ал.4, във връзка с ал.3 от Закона за нормативните актове, отразяващ задължението за публикуване на Проекта за приемане на нормативен акт с цел информиране на населението и прозрачност в действията на институциите, в 30-дневен срок от публикуване на настоящото на интернет страницата на общината се приемат предложения и становища относно проектът за изменение на Наредбата.

Във връзка с гореизложеното, предлагам на вниманието на заинтересованите лица Проектът за изменение и допълнение на Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги в Община Каспичан, съгласно Приложение № 1.

ЗЛАТИН ЦЕНКОВ/п/

КМЕТ НА ОБЩИНА КАСПИЧАН